



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 45. De vitatione damni, & nonnullis aliis requisitis ad licitum
matrimonii vsum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

ad multiplicationem generis humani, & per consequens ad proles generationem certe coniuges in eum finem videntes coniugio, non peccant nisi forte venialiter, *vt idem addit nu. 2.* cum in prole sit intentio, quæ licet mala tunc non sit, imperfecta est tamen: nisi ipsa ulterius ad Deum referatur, sicut exposcit virtus finis ante propositus: nimirum bonum Sacramenti, seu significatio vnionis Christi cum Ecclesia. Quoad bonum vero fidei, probat: quia cum ex iustitia coniux teneatur coniugi debitum coniugale reddere, vtens matrimonio in eum finem, non modo peccat, sed facit opus virtutis.

Circa eundem tertium finem, idem author *ibid. nu. 14. & 15.* notat vsum matrimonij ad eam significationem relatum, vacare quidem culpâ si intentione vntium, in cludat bona proles & fidei: sed si eadem excludat esse veniale, tanquã deficiens in perfectione finis. Sacramentum enim matrimonij est, *vt signum rei sacræ*, & ita pro fine respicit memoratam significationem, quam coniugum vinculum indissolubile habet: tum etiam signum practicum, seu relatum ad vsum: qui quidē vsum prolem & redditionem debiti coniugalis respicit, tanquam finem, quem si aliquis in eodem vsum excludat à sua intentione, contentus intendere significationem vnionis Christi cum Ecclesia, deficit in perfectione finis. Cuiusmodi defectus non videtur esse malum adeo grande, vt censeri debeat mortale. Aduerte vero idem Sanchez in præcedenti nu. 3. alijs citatis habet, non esse opus in actu ipso coniugali reminisci horum finium, vt in eos ille relatus esse censetur: sed sufficere si à principio coniuges matrimonium inierint ob tales fines, nec in eodem actu habuerint contrariam intentionem.

DE QUARTO fine, hoc est sanitate corporis, Sanchez agens *disp. 10.* rationi congruenter docet, nullam culpam esse coniugale debitum petere causa sanitatis corporis, vbi nulum aliud aptum medium inuenitur ad eam instaurandam tuendamve. Esse autem veniale vbi aliud conueniens medium occurrit. Pro cuius doctrinæ prior parte ratio facit: quia talis petitio cum sit licita ob bonum proles, multo magis erit ob necessitatem restaurandæ aut tuendæ propriæ salutis: cui plus quam bono proles, tanquam alieno, quilibet tenetur consulere. Adde intentionem sanitatis non excludere sed includere saltem remote, bono proles & fidei: hoc scilicet nomine, quod vtens bona valetudine sit aptior proli generandæ ac debito reddendo. Pro posteriore quoque parte facit ratio: quia peruersio debiti ordinis, nisi necessitas excuset, mala est, saltem venialiter. Quale peruersionem contingere, quado absque necessitate coniugale debitum petitur causa sanitatis, patet; quia tunc actus suapte natura ordinatus ad bonum speciei, refertur ad bonum individui: ac proinde peccatur ea ratione, qua si baptismus institutus ad remissionem peccatorum, suscipitur intentione recuperandi sanitatem. Cæterum si nulla sit spes proles, sicut tunc cessat ratio peruersionis antedictæ, ita etiam cessat peccatum. Nec item peccatum erit, si debitum petatur intentione sanitatis minus principaliter; intendendo principaliter susceptionem proles cuius extat spes: tunc etiam debitum ordo intentionum seruatur.

Quod vero in casibus illis, in quibus coniugalis debiti petitio ob sanitatem, mala est, redditiō similiter mala non sit; ex eo patet, quod circumstantia talem malitiam influens, teneat se tantum ex parte petentis, cuius intentio est indebita: non autem ex parte ipsius petitionis, quæ ob eandem intentionem non desinit esse bona suapte naturâ; ita vt coniux cui sit, teneatur reddere quod petitur, tanquam debitum ex iustitia: atque adeo peccatū quod in ea re cernitur, tantum fit ex parte petentis, nullo vero modo ex parte reddentis, quæ est actus iustitiæ: aut ex parte reddentis, debita intentione agentis illud, ad quod tenetur. Videri possunt pro pleniore intelligentia, quæ ab eodem Sanchez late tractantur in eodem lib. 9. *disp. 6.*

DE QUINTO fine, qui est vitatio fornicationis, idem est statuendum ac de sanitate corporis: nimirum petitione debiti factam causa talis finis peccato vacare in petente: qui nequit alijs medijs adhibitis, carnis stimulos sedare: peccatum autem esse veniale, si petens possit alio modo incontinentiæ obuiare. Prior pars probatur tum alijs rationibus quas adfert

Sanchez in sequenti *disp. nona, num. tertio*: tum quia lex diuina indulget accessum ad vxorem ob eum finem, dicente Apostolo in priori ad Corinth. cap. 7. Reuertimini in idipsum ne tentet vos Satanas: Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Illam igitur exigere non est peccatum, vt nec est prohibitum; prout patet: quia hoc ipso, quod Deus indulget aliquid, id non aduertatur voluntati ipsius, nec censeri debet ab ipso prohibitum, continere ve: offensam diuinam: nisi vitietur aliqua circumstantia, quam necessitas non excuset. Tunc enim peccatum committi certum est. Atque inde posterior pars probatur. Namque in eo casu absque necessitate, vsui matrimonij finis vltimus indebitè constituitur fornicationis vitatio: quæ tantum est finis mediatus, vt pote ordinatus in bonum fidei vt in vltiorem finem. Enimvero talis finium peruersio non est adeo aliena à ratione, vt censeri debeat constitutere mortale. Porro sic peruerse petenti, debitum coniugale reddere non esse peccatum statui potest eadem ratione, qua statutum est in numero præcedenti, de eadem redditione, facta debitum coniugale petenti principaliter ob corporis sanitatem.

DE SEXTO fine, hoc est, carnali delectatione: inter omnes constat prout Sanchez *disp. 11. num. 3. testatur*, mortaliter peccare coniugem qui ad alterum coniugem suum accedit cum eo excessu intentionis delectandi se, vt paratus sit ad accedendum, etiam si non esset suus. Ratio aperta est: quia talis vere habet animum fornicandi: nec quod is animus conditionalis sit obstat, quin vere sit contra sextum decalogi præceptum. Debet tamen actualis esse idem animus, vt Sanchez aliquot alijs citatis addit, quoniam habitualis (qualis est, nihil de accessu fornicario cogitantis, sic tamen dispositi, vt si alter non esset suus coniux, nihilominus accederet) non sufficit: quia actibus, non autem habitibus meremur aut demeremur.

Difficultas est autem. An si absque transgressione limitum matrimonij, actus coniugalis exerceatur tantum delectationis carnalis gratiâ, peccetur. De qua videtur tenendū, in eo peccari quidem ob defectum debiti finis principalis, quem oportet esse bonum propter se expetendum, qualis non est proposita delectatio, quæ naturæ institutione refertur ad bonum proles, tanquam incitamentum ad vacandum propagationi speciei: sicut delectatio in capiendū cibo, incitamentum est ad vacandum conseruationi individui: ideoque expetenda est tantum modo propter aliud, tanquam medium: non autem propter se, tanquã finis. Non peccari autem mortaliter ex eo intelligitur, quod peruersio illa finis non appareat tantopere aliena à ratione: vt censeri debeat diuinam amicitiam dissoluere, quando est absque transgressione limitum matrimonij: prout censeri potest, quæ sita tantū virtute vinculi matrimonij, nec amplius procurata, quam natura adiunxerit copulæ coniugali, vt esset incitamentum ad vacandum propagationi humanæ speciei.

Quæ cum ita sint, relinquatur vsum actus coniugalis, solius delectationis gratiâ vsurpatum, si non transgreditur matrimonij limites, esse quidem peccatum, non tamen plusquam veniale. Pro quo auctores plurimos Sanchez citat in sequenti *num. 4.* præmissis his verbis D. Augustini de bono coniugali cap. 6. tom. 6. Coniugalis concubitus generandi causa non habet culpam: concupiscentiæ vero satandæ, tamen cum coniuge venialem. Vide cap. Vir cum propria 33. quæstio. 4. Adfert vero num. 7. aliquot alijs citatis: qua ratione dictum est in præcedentibus, hic etiam dicendum esse: quod etiam si peccet is qui debitum exigit, ob solam delectationem: coniugem tamen à quo exigitur, posse & debere illud reddere.

CAP. XLV.

De vitiatione damni, ac nonnullis alijs requisitis ad rectum matrimonij vsum.

SUMMARIUM.

341 Triplex periculum damni, obstat rectitudini vsus matrimonij.

342 Expli-

- 342 Explicatio difficultatis, vtrum liceat viro accedere ad vxorem menstruatam.
- 343 Responso ad argumenta quibus videtur doceri peccatum esse mortale, accedere ad vxorem suam menstruatam.
- 344 Rectus vsus matrimonij requirit, vt petenti coniugi non denegetur, ne quidem tacite; nolendo ei cohabitare.
- 345 Tempus requisitum: & responso ad difficultatem, an culpa sit vri copula coniugalis, quo die recipienda est, aut recepta est sacrosancta Eucharistia.
- 346 Responso ad aliam difficultatem, vtrum diebus feriatu sit licita coniugalis copula.
- 347 Solutio dubij, An vsus matrimonij sit licitus tempore furoris aut ebrietatis.
- 348 Quatenus tactus carnales aduersentur recto vsui matrimonij.
- 349 De crimine obstante rectitudini vsus matrimonij.
- 350 De voto obstante rectitudini vsui, ac primo prout obstat præcedenti matrimonio.
- 351 De eodem prout obstat sequendo matrimonium, aut ante illius consummationem, aut post eandem.
- 352 Quaedam notanda de voto non petendi coniugale debitum.

¶ Nec verba quibus sub initium capitis 43. diximus indicari requisita ad rectum matrimonij vsum, tertio loco ponitur *damnum*, indicans esse requisitam vitationem damni. Cuius conditionis defectu peccatum mortale potest in ipso vsu matrimonij contingere. Primo cum inde periculum abortionis probabiliter timetur: quia contra charitatem est, quod velit quis delectari cum pernicie prolis. Ita D. Anton. 3. par. tit. 1. cap. 20. §. 4. Qui addit tale periculum videri adesse maxime circa principium conceptus, in quo matrix aliquando ob delectationem aperitur, & materia nondum perfecte coagulata effunditur. Itemq; instante partu, in quo proles potest suffocari accessione feminis. Contingit præterea cum inde periculum est mortis, aut notabilis infirmitatis alterutrius coniugis. Vide antedicta in ca. 39. causa 12. Deniq; contingit cum etsi non sit periculum abortionis: est tamen alicuius alterius grauis detrimeti prolis, quale est lepræ alteriusve eiusmodi infectio.

Id quod occasione dat tractandi difficultatem, sitne peccatum accedere ad vxorem menstruatam. Quam copiose tractat Sanchez lib. 9. disput. 21. Contenti erimus notare pro parte affirmante (in quam ille numer. 2. multos citat) adferri quod Leuitici 18. & 20. talis accessus numeretur inter peccata ob quæ deletæ sunt gentes in terra promissionis: atque ob illud nominatum, sicut & ob quadam alia flagitia, in cod. cap. 20. tam vir quam femina iubeantur occidi: quæ pœna grauiissima, argumentum est sufficientis culpæ grauissimæ. Item quod Ezechiel 18. inter ea, quæ iustus seruare debet vt in sua iustitia conferuetur, ponatur: Et ad mulierem menstruatam non accesserit: vnde sequitur ad eam accedere peccatū esse mortale, vt pote quo iustitia iusti perditur. Ac demum quod detrimentum graue ex tali accessu prouenire possit proli: vt quod leprosa aut cum alia infirmitate nascetur. Quæ quidē non ita videntur quin pars negans, quæ minor est, & pro qua Sanchez in seq. nu. 5. & 15. plures citat, teneri valeat: præsertim cum tunc quoque temporis in coniugibus vrgeret possit necessitas euitandi fornicationem. Cuius rei gratia institutum esse matrimonij, Apostolus indicat in priori ad Corinth. cap. 7. cum ait: Propter fornicationem autem vnusquisq; suam vxorem habeat, & vnusquisq; suum virum habeat.

Ad auctoritates autem scripturæ responsio est, quam datam ab Alfonso à Castro in lib. 1. de leg. penali cap. vltimo Sanchez adfert in eadem disput. num. 10. præceptum datum in illis, fuisse tum ceremoniale, quatenus ob immunditiam & horrorem interuenientem, prohibebat ipsum accessum ad menstruatam: tum etiam iudiciale, quatenus imponebat poenam mortis: ideoq; ipsum cessasse in lege Euangelica, sicut cæteræ veteris legis, illius generis. Quamquam tamen negandū non est, quin nunc quoq; is ipse accessus, tanquam de se inhonestus ac indecens, merito iudicetur peccatū veniale si ex nulla iusta causa excusetur: imo & mortale, si sit cum affectu mortali: quem multiplicem excitare potest vehemens ætus libidinis. Cuiusmodi fuisse in gentibus quas Deus delectat in conspectu filiorum Israel, probabiliter conijcitur ex grauiori-

bus peccatis luxuriæ, memoratis in Leuitico, quibus se contaminare non erubuerint iuxta illud de eis dictum in citato cap. 23. vers. 23. Omnia hæc fecerunt & abominatus sum eas: Responso autem ad rationem de damno prolis, hæc est: illud non esse tanti faciendum, vt culpam læthalem constituat, cum raro admodum contingere possit: sicut est ex Aristotele in lib. 1. de generat. animalium cap. 19. rara est ex tempore conceptio foetus. Item tale damnum contingens proli, nõ faciat conditionem ipsius deteriozem: quandoquidem melius illi esse cum eodem damno, quam nullo modo esse: vt contingeret si coitus tunc nõ haberetur; quia ex post habito posset non sequi generatio: vel si sequeretur, quia non esset eadem numero, cum ea quæ præcedere potuit, nec erit eadem numero proles: quia in non entibus nulla est vnitas, vt necentitas. Ita Sanchez nu. 5.

¶ Quarto loco, in versibus initio capitis memoratis ponitur verbum *solue*, indicans ad rectū vsu matrimonij requiri vt coniugale debitum coniugi petenti reddatur, iuxta illud Apostoli in priori ad Cor. cap. 7. Nolite fraudare inuicem. Sunt tamen aliquot causæ excusantes à peccato in ea re: de quibus dictum est in præced. cap. 35.

¶ Quinto loco, ponitur verbum *Cohære*, quo significatur vnum coniugem si alterum deserat, peccare subtrahendo ei commoditatem vsus matrimonij, quam ex iustitia debet acceptare, nec obicem ei ponere. Sunt tamen aliquot casus in quibus coniux potest coniugem deserere, quoad habitationem. Illi satis intelliguntur ex dictis in præcedenti. cap. 40. & duobus sequentibus.

Subiungitur sexto verbum *idco*, indicans ad licitum vsu matrimonij requiri vt copula coniugalis extra locum sacrum habeatur: quoniam habitata in loco sacro peccatum est mortale, nisi necessitas excuset. Qua de re iam egimus in præced. lib. 22. cap. 3. sectione 7.

Septimo loco, ponitur verbum *Tempus*, indicans in recto vsu matrimonij, habendam esse rationem temporis. Circa quod dubitatur, An culpa sit vt copula coniugali eo die quo recipienda, aut iam recepta est sacrosancta Eucharistia. Quæ dubitatione iam dissoluimus in præced. lib. 19. nu. 117. Solutio autem summa est, si debito fine, vt causa prolis, debitū coniugale petatur & reddatur, non esse culpam eodem die vti matrimonio, & ad Eucharistiam accedere: sed solummodo consilium esse ab hac tunc abstinere: ita vt relinquere possit iudicio coniugis: vt tunc communicet vel à communione abstineat iuxta spiritalem affectum quem in se senserit. Sin autem idem vsus vsurpetur tantum gratia delectationis carnalis, peccatum veniale committi accedendo ad Eucharistiam eodem die, nisi iusta causa excuset: vt in reddent excusat, quod debuerit satisfacere obligationi quam habuit debitū reddendi: & possunt excusare certæ circumstantiæ, quarum occurru talis indecenciæ macula abstergi censetur: Cuiusmodi circumstantiæ sunt ex communi doctorum consensu, prout num. 8. Sanchez testatur, tum magna solemnitas in qua decentissimum est Eucharistiam sumere: tum dies Iubilæi communionem exigentis vt acquiratur: tum specialis deuotio preparatioq; ad comunione: tum etiam nota aliqua infamiae contrahendæ si comunicatio omittatur.

Mouetur præterea dubitatio de tempore feriato: vtrum si dies sint festi, processionum aut ieiunij, licitus sit matrimonij vsus. Qua de re varias sententias Sanchez refert in eod. lib. 9. disput. 12. eamq; sequitur vt probabiliozem, multum in eam citatis num. 5. qua asseritur esse tantum consilium talibus diebus à copula abstinere. Quia redditio debiti coniugalis non est de numero operum seruiliū diebus feriatu prohibitorum: neq; circumstantia temporis tanti momenti est, vt censeri debeat impedire solutionem debiti ex iustitia. Neque etiam possit in contrarium obijci, quod tales dies sint instituti vt liberius Deo seruiatur orationiq; vacetur etique fini vsu matrimonij aduersari prout satis indicauit D. Paulus in priori ad Corinth. cap. 7. inquit noli te fraudare inuicem nisi forte ad tempus, vt vacetis orationi. Id, inquam nihil obstat: quia finis præcepti non cadit sub præceptum ex D. Thoma 1. 2. quest. 86. art. 3. ad 2. Et ratio est quia sicut in medicina non dantur præcepta de sanitate, sed de medijs illius consequenda; ita nec in morali disciplina dantur præcepta de fine, sed de medijs in eum institutis. Quam communem opi-

344

345

346

nionem esse habet Couarr. ad cap. Alma mater, de senten. excommunic. in 6. par. 1. §. 5. nu. 1.

347. Mouetur adhuc dubitatio, An vsus matrimonij sit licitus tempore furoris aut ebrietatis. De qua latius Sanchez in eodem lib. 9. disput. 23. Paucis autem dico, vsus matrimonij respectu agitati furoris & ebrii tanquam mentis impotem, sicut nullam habet rationem voluntarij, ita nec habere liciti vel illiciti. Respectu vero alterius coniugis compositis mente, licitum esse ex natura rei: quia matrimonium talium est verum: quo proles educari potest, si non ab utroque coniuge, saltem ab altero sano mentis. Ita aliquot alijs citatis Sanchez nu. 7. Addens num. 10. mente sanum impotem non teneri ex natura rei debitum coniugale reddere, etiamsi inde sibi nullum imminet periculum: quia talis petitio non est magis actus humanus, quam si fieret a dormiente. Dicitur est ex natura rei: quia ex accidenti potest esse obligatio acquiescendi petenti: vt cum aliquis expleturus est libidinem illicita feminis effusione.

348. Octauo loco proponitur verbum, *Tactus*, indicans in iudicio de rectitudine vsus matrimonij habendam esse rationem tactuum lubricorum inter coniuges. De illis igitur notandum est, si fiant ante copulam cum intentione perueniendi ad eam, nullum esse de se peccatum: si fiat solius delectationis causa, & absque praedicta intentione, esse quidem peccatum, sed tantum veniale. Quod si fiant cum aliquo probabili periculo pollutionis, seu effusionis feminis extra vas, aut si quid eiusmodi intenderetur, peccatum esse mortale. Quae doctrinam ex Caietano & Syluestro Franciscus a Victor. De sacram. nu. 274. tradens, addit omnium quoque bene sentientium eam esse opinionem. Videnda sunt antedicta lib. 22. cap. 3. sect. 2.

349. Nono loco ponitur verbum, *Sine crimine*, quo indicatur in vsu matrimonij cauendum esse illud ex quo rationem criminis inducit: vt ei contingere potest duobus modis. Prior est cum alter coniugum post contractum matrimonium intelligit impedimentum dirimens interuenisse in illo: tunc enim si certus sit de impedimento, debet omnino abstinere ab vsu matrimonij, non vero si leuiter tantum dubitet: quia tunc deponere debet dubium tanquam fundamento carae. Quod si dubitet probabiliter, sed non sit omnino certus, debet quidem reddere debitum conjugale, sed non potest exigere. Posterior modus est, cum post matrimonium oritur cognatio spiritualis vel affinitas inter coniuges. Tunc autem illa oritur cum alter coniugum baptizat proprium filium, siue vt minister, siue vt patris: haec vero cum vsus coniugum committit adulterium cum consanguinea vel consanguineo alterius.

Qua posteriore ratione cum affinitas contingit, persona innocens iure suo exigendi debitum non priuatur, ex cap. penult. & vlt. De eo qui cognouit consanguineam vxoris suae. Persona vero nocens suo iure petenti priuatur. Est innocenti petenti id ipsum debitum, reddere teneatur. Priori ratione vero contingente distinguendum est. Nam si ob necessitatem tale factum contingat, nullum adfert impedimentum vsus matrimonij: vt nec si contingat ex errore vel ignorantia, ex cap. De cognat. spirit. Quod si proueniat ex malitia, persona innocens nullum impedimentum contrahit: argumento eiusdem cap. 2. Persona vero malitiose in eo versans, non potest quidem debitum exigere, teneatur tamen reddere. De his dictum est plenius in praecedenti cap. 39. parte posteriori.

350. Vltimo loco ponitur verbum, *ne spernitur votum*, indicans in vsu matrimonij cauendam esse voti violationem. Vbi obseruandum est votum perpetuae castitatis aut religionis, reddens illicitum matrimonij vsus, spectari posse tripliciter. Primo, vt praecedat matrimonium: secundo, vt illud sequatur quidem, sed praecedat consummationem, & tertio vt tam matrimonium quam consummationem sequatur. Atque dum praecedit, potest circa illud mortale peccatum committi quatuor modis. Primus est, quando matrimonium contrahitur cum intentione illud consummandi. Secundus, cum matrimonium consummatur, suntque actus qui in solis coniugibus naturali culpa vacat: etenim illud est voluntate: & istud, factum resiliere a voto, quod nemini licet sine propria salutis dispendio, cap. Licet in principio, De voto. Tertius est, quando mortua vxore non obseruatur tale votum: vt contingit

ducenti secundam vxorem ex cap. Placet, De conuers. coniug. Quartus est, quando vxore adhuc viuente, ille qui vult, debitum exigit: hoc enim non potest, licet teneatur reddere si petatur ex cap. Quidam, eodem titulo. De qua relate Sanchez lib. 9. disp. 7. Cum quo, alios citante, nota nefas esse coniungi, qui voto castitatis adstrictus est, alterum non adstrictum incitare ad id ipsum debitum petendum: nam id esset idem, ac illud petere. Neque ipsum excusabit, quod patitur graues tentationes carnis, & quod post primorum parentum lapsus, censetur matrimonium institutum vt talibus molestijs subueniatur. Nam inde tantum sequitur illas censeri posse causam in voto dispensandi: non autem infringendi illud sine dispensatione. Nec enim matrimonium liberat ab obseruatione voti castitatis, quando ea esse potest sine alterius iniuria: vt potest quoad petitionem debiti: respectu cuius coniuges per matrimonium non desinunt sui iuris esse: neque in illa, vius dependet ab altero: nisi quod petitione ipsa, illi subueniendum sit, si obseruetur exponi periculo incontinentiae, neque per naturalem verecundiam, qualis solet insit esse fame, adduci posse ad petendum: tunc enim charitas vrget offerre se ad obuiandum ruinae illius.

Iam cum votum sequitur matrimonium & praecedat consummationem, peccatum mortale committitur iisdem modis (excepto primo) quibus committitur, quando praecedat matrimonium: nimirum matrimonium ipsum consummando: non seruando votum eiusmodi post vxoris mortem, & exigendo debitum: sique votum sit solemne in religione approbata, dirimitur matrimonium, prout habitum est in praecedenti num. 123. & duobus sequentibus: non item si votum sit solemne per susceptionem sacri ordinis: non enim per illud dirimi matrimonium non modo consummatur, sed nec ratum: habetur ex Extrauag. Ioannis 22. De voto: vide dicta in praeced. numer. 37. Denique cum votum sequitur consummationem matrimonij, si factum sit de mutuo consensu coniugum, transgressio illius per vsus matrimonij, peccatum est mortale: si vero factum sit sine consensu alterius coniugis, ipsum potest ab eodem irritari: quatenus praedicit iuri quod acquisiuit per contractum matrimonij: sicut praedicit quantum ad debiti redditionem. Quo fit, vt coniugis ipse votum de ea tanquam de re sita in eius potestate factum, valeat irritare.

An autem idem sit dicendum quoad debiti petitionem aliqua controuersia est. Sed videtur tenendum posse coniugem libere adstringere sed voto non petendi conjugale debitum. Ratio est, quod tale debitum petere, sit voluntatis: seu quid in arbitrio voluntatis positum: & non petere est perfectionis, de quo proinde vt de meliori bono, votum esse potest. Quamquam tale non videtur consulendum, quando matrimonium per illud redderetur alteri coniugi onerosum, vt maxime solet esse foeminae ob naturalem verecundiam, per quam ipsis insitam experiuntur maximam repugnantiam in petendo. Vnde cum tale votum factum est, expedit ad eiusmodi incommodum vitandum, super illo dispensationem petere: quam Episcopus dare potest prout alijs citatis habet Nauarr. in Enchir. cap. 16. nu. 34.

Aduerte autem ex eodem in praeced. nu. 31. coniugem consentientem in votum alterius coniugis, quo se priuauit iure petendi debitum, manere in sua libertate petendi & reddendi debitum, quia per eum consensum non abdicauit se suo iure. Secus vero, si consenserit vt alter absolute voueret castitatem priuando se omni iure petendi & reddendi debitum: quia petere non posset, quod alter de ipsius consensu reddere non valet. Addit Nauarrus in eodem nu. 31. peccare reddentem debitum petenti, in cuius votum castitatis consensit: non item si non consensit. Ratio est, quod per illum consensum renunciarit suo iuri matrimoniali, apud ipsum alioqui perseveraturo, si non consensisset: quae omnia plenius declarata videri possunt apud Thomam Sanch. li. 9. disp. 37.

CAP. VLTIMUM.

De prole, quae est matrimonij effectus.

SVM MARIVM.

353. Causatum est damnum prolis existentis in vtero: & edita in lucem, sustentanda est & educanda.

354. Respectu